

Svar på skriftligt spörsmål SSS 257/2024 rd

Svar på skriftligt spörsmål som en följdfråga om ersättning för användning av litteratur när Tillgänglighetsbiblioteket Celia överför alla ljudböcker till webben

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 257/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Eeva-Johanna Eloranta /sd m.fl.:

Hur kan ersättningen till upphovsmännen till litteraturen anses stå i rätt proportion när det görs över 1,3 miljoner lån från Celia under ett år och endast cirka 6 procent av lånen omfattas av ersättning efter Celias ändring nästa år,

varför ersätts inte de olägenheter som Celias elektroniska ljudbokslån orsakar för upphovsmännen, trots att antalet elektroniska ljudbokslån redan motsvarar de allmänna bibliotekens elektroniska lån och olägenheten således inte är obetydlig för upphovsmännen och

med vilka åtgärder ämnar regeringen se till att rätten att få ersättning enligt 17 b § i upphovsrättslagen uppdateras så att den motsvarar nutiden och den faktiska användningen av litteratur i Tillgänglighetsbiblioteket Celia, då användningen av ljudböcker har övergått till streaming och verken alltid är tillgängliga utan avlyssningsbegränsningar i Celias elektroniska tjänster på ett liknande sätt som i kommersiella tjänster och då det inte heller fastställs som en förutsättning för rätt till ersättning att ett verk får behållas varaktigt i direktivet om läshinder?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Undervisnings- och kulturministeriet lämnade 2021 en utredning till bildningsutskottet i enlighet med det utlåtande som riksdagen godkände 2018. Föremål för granskningen var särskilt den ekonomiska effekten av ljudbokstjänsten som erbjuds med streaming av Tillgänglighetsbiblioteket Celia på den kommersiella ljudboksmarknaden. Utredningen och dess slutsatser gjordes naturligtvis utifrån aktuella uppgifter.

Den rätt till ersättning som föreskrivs i upphovsrättslagen gäller så kallade slutliga konsumtionshändelser. Det har ansetts att sådan användning av verken kan påverka den kommersiella ljudboksmarknaden. Styrelsen för Tillgänglighetsbiblioteket Celia har den 5 juni 2024 beslutat att efter övergångsperioden, dvs. som det ser ut nu den 30 september 2025, kan Celias kunder använda ljudböcker endast via webbtjänsten. Utöver streaming är det dock fortfarande möjligt för en person med läsnedsättning att få en ljudbok till sitt förfogande genom att ladda ner ett exemplar av verket så att verket får behållas varaktigt av personen. Den sistnämnda användningen omfattas av rätten till ersättning enligt upphovsrättslagen.

Enligt direktivet om läsnedsättning ska Europeiska kommissionen utvärdera direktivet och lägga fram sina viktigaste observationer och vid behov förslag till ändring av direktivet. Kommissionens utvärdering har försenats. I april 2024 publicerades en undersökning som kommissionen låtit göra i syfte att stöda utvärderingen. Undersökningen visar bland annat att de flesta medlemsstater inte alls har infört något ersättningssystem. Efter kommissionens bedömning kan det vara aktuellt att se över situationen även i Finland. Det är inte lämpligt att göra en översyn före kommissionens utvärdering och eventuella förslag till ändring av direktivet.

Helsingfors 10.7.2024

Forsknings- och kulturminister Sari Multala